

18.05.23
5-А (2гр.), 5-Б (1гр.)
Укр.мова
Вч.: Харенко Ю.А.

Вісімнадцяте травня
Класна робота

Повторення вивченого з
розділу «Фразеологія»

Після заняття ви зможете:

- визначати роль та види фразеологізмів в українській мові;
- пояснювати значення фразеологізмів та їх походження;
- користуватися фразеологічним словником;
- правильно вживати фразеологізми у мовленні;
- пояснювати синтаксичні та стилістичні функції фразеологічних зворотів;
- збагатити свій словниковий запас фразеологізмами

Фразеологія – це
розділ мовознавчої науки, що вивчає
фразеологізми

Фразеологізми – це
стійкі сполучення слів, що складаються з
двох або більше компонентів і
характеризуються відтворюваністю,
цілісністю значення, стійкістю лексичного
складу та будови

Ознаки фразеологізмів:

1. В їх складі не можна замінити слова за своїм бажанням.
2. Слова втрачають свою смислову самостійність. Сполучення слів має одне лексичне значення.
3. Не складаються в процесі мовлення, а, як і слова, використовуються готовими, потребують запам'ятовування.

Фразеологія – це наука, що вивчає сталі звороти та вислови мови.

визначення

Стилістична
роль

- мовознавці
- словесники
- дослідники
- історики
- етнографи
- лінгвісти
- журналісти

С
х
о
в
а
н
к
а

л
ю
д
с
ь
к
о
г
о

д
у
х
у

Види
фразеологізмів

- Фразеологічні зрощення
- Фразеологічні єдності
- Фразеологічні сполучення

З історії
фразеології

?
як вони з'явилися

Джерела фразеології

біблеїзми

Народна
мова

вислови
античних
часів

Переклади
іншомовних
словосполучен

Влучні вислови
видатних людей

Професійно-
технічні

Знайдіть і запишіть фразеологізми, що означають:

Запам'ятати —

Дрімати —

Мовчати —

Холодно —

Ледарювати —

Слова для довідки: *клацати зубами; бити байдики; клювати носом; зарубати на носі; ні пари з уст; намотати на вус; проковтнути язика; сидіти, склавши руки.*

УСНО!

У фразеологічні одиниці вставте пропущені слова (*користуйтесь довідкою*).
Поясніть значення фразеологізмів.

*Ламати ...; не по ...; язик до ... доведе; пропав,
як швед під ...; ... на ... не попадає.*

Довідка: зуб, голова, Київ, Полтава.

Джерела української фразеології

З народних джерел	З голови до п'ят, водити за носа, теревені правити
З професійно-технічних висловів	З іншої опери (спів); на ловця і звір біжить (мисливство); де тонко, там і рветься (кравецтво); спускати на гальмах (транспорт)
З релігійних висловів (Біблія)	Співати Лазаря, Хома невірний, терновий вінок, манна небесна
Вислови античних часів	Прокрустове ложе, Юдині срібники, крокодилячі сльози
Прислів'я й приказки (УНТ)	Любиш кататися — люби й саночки возити; лінивому все ніколи; курям на сміх; чи так, чи інак, а буде з риби рак
Крилаті вислови видатних осіб, філософів, учених, політичних діячів, письменників	Послухали Лисичку і Щуку кинули у річку (<i>Л. Глібов</i>). Бути чи не бути; Ромео і Джульєтта (<i>У.Шекспір</i>). Пропаща сила (<i>Панас Мирни</i>). Любовний трикутник (<i>Г.Ібсен</i>)
Переклади іншомовних фразеологізмів	Дивитись крізь пальці (з нім.), се ля'ві (таке життя) - (з франц.)

Групова робота

Заповніть картки, з'ясовуючи джерело походження фразеологізмів.

Біблійні вислови	I варіант
Антична література та міфологія	I варіант
Крилаті вислови видатних осіб	II варіант
З професійно-технічних висловів	II варіант
З народних джерел	III варіант

Довідка: терновий вінок; око за око; ахіллесова п'ята; крокодилячі сльози; з іншої опери; дати задній хід; теревені правити; прийшов, побачив, переміг; учітєся, брати мої, думайте, читайте...; одного поля ягода.

Гра:
*“Граматичне
доміно”*

Відредагуйте вислови і запишіть:

Прийняти міри –
Отримати освіту –
Заключати договір –
Приймати участь –

Фразеологізми можуть мати

Фразеологічні синоніми – це фразеологізми, що позначають той же предмет або явище дійсності, виражають те саме поняття, але увиразнюють та відтіняють його різні сторони.

Фразеологічні синоніми об'єднуються в синонімічні ряди.

Фразеологічні антоніми – це фразеологічні одиниці з протилежними значеннями.

Види фразеологічної антонімії:

власне фразеологічну, коли у ролі антонімів виступають фразеологізми

внутрішню, коли один із фразеологізмів є антонімом до якогось із компонентів (слова) іншого фразеологізму

**Доберіть синонімічні
фразеологізми.**

1. Кури не клюють –
2. Брати ноги на плечі –
3. Сидіти, склавши руки –

Можливі варіанти відповіді:

- Хоч греблю гати, хоч лопатами вигрібай, як оселедців у бочці...
- П'ятами накивати; намазати п'яти салом, дати драла, землі під ногами не чути...
- Байдики бити, на боці лежати, плювати в стелю, ні за холодну воду не братися, палець о палець не вдарити...

**Доберіть антонімічні
фразеологізми.**

1. Як кіт наплакав –
2. Зуби скалити –
3. Розпустити язика –

Можливі варіанти відповіді:

- Хоч греблю гати.
- Слізьми вмиватися, сміятися на кутні.
- Тримати язика, ні пари з вуст.

Записати, що означає даний фразеологізм.

- Скалити зуби.
- Пекти раки.
- Нім пари з уст.
- Байдики бити.
- П'яте колесо до воза.
- Накивати п'ятами.
- Баламутити голову.
- Лити сльози.
- Молоко під вусами не обсохло.
- Брати верх.

Перевірка!

Записати, що означає даний фразеологізм.

- Скалити зуби. **Сміятись**
- Пекти раки. **Червоніти**
- Нім пари з уст. **Мовчати**
- Байдики бити. **Ледарювати**
- П'яте колесо до воза. **Зайвий**
- Накивати п'ятами. **Втікати**
- Баламутити голову. **Морочити**
- Лити сльози. **Плакати**
- Молоко під вусами не обсохло. **Молодий**
- Брати верх. **Перемагати**

Записати речення, додаючи замість крапок фразеологізми.

- Місто він знає як ...
- Нові будинки ростуть як ...
- Після ранкової зарядки сон як ...
- Село було видно як ...
- Що йому не кажи, йому все як...

Перевірка!

**Записати речення, додаючи
замість крапок фразеологізми.**

- Місто він знає як **свої п'ять пальців.**
- Нові будинки ростуть як **гриби після дощу.**
- Після ранкової зарядки сон як **рукою зняло.**
- Село було видно як **на долоні.**
- Що йому не кажи, йому все як...
об стіну горохом.

Домашнє завдання:

**Запишіть по три фразеологізми
джерелом якого є**

- усна народна творчість,**
- професійно-виробнича
діяльність,**
- Біблія.**